

NAVIF - UTREDNINGSAVDELINGEN

NORGES ALMENVITENSKAPELIGE FORSKNINGSRÅD

UTREDNINGER
OM
AKADEMISK ARBEIDSKRAFT

Melding nr. 2 1962

TILGANG PÅ NYE STUDENTER OG SAMLET ANTALL
STUDENTER VED NORSKE OG UTENLANDSKE LÆRESTEDER I 1961

UNIVERSITETSFORLAGET

TILGANG PÅ NYE STUDENTER OG SAMLET ANTALL STUDENTER
VED NORSKE OG UTENLANDSKE LÆRESTEDER I 1961

I N N H O L D:

	side
1. TILGANGEN PÅ NYE STUDENTER VED UNIVERSITETENE I BERGEN OG OSLO I 1961	1
2. TILGANGEN PÅ STUDENTER VED HØGSKOLENE ÅRENE 1955-1961	3
3. TILGANGEN TIL STUDIER I UTLANDET	4
4. SAMLET TILGANG PÅ NYE STUDENTER ÅRENE 1959- 1961 VED NORSKE OG UTENLANDSKE LÆRESTEDER	4
5. SAMLET ANTALL STUDENTER VED NORSKE OG UTENLANDSKE LÆRESTEDER I 1961	5

TILGANG PÅ NYE STUDENTER OG SAMLET ANTALL STUDENTER
VED NORSKE OG UTENLANDSKE LÆRESTEDER I 1961

1. TILGANGEN PÅ NYE STUDENTER VED UNIVERSITETENE I BERGEN OG OSLO I 1961.

Som følge av studieordningene og registreringsmåten i de åpne studier er det vanskelig å gi helt sikre opplysninger om den årlige tilgangen på nye studenter. Det mest aktuelle mål for tilgangen er tallet på immatrikulerte. I tabell 1 nedenfor er tallet på immatrikulerte ved Universitetet i Oslo i 1961 fordelt på fag og sammenliknet med tallene for årene 1955 - 1960. Fordelingen på fag bygger på de opplysninger studentene selv gir når de melder seg til immatrikuleringen.

Tabell 1. Immatrikulerte ved Universitetet i Oslo årene 1955-1961 fordelt på fagstudier^{x)}

Fag	Å r f o r i m m a t r i k u l e r i n g													
	1955		1956		1957		1958		1959		1960		1961	
	An-tall	%	An-tall	%	An-tall	%	An-tall	%	An-tall	%	An-tall	%	An-tall	%
Filologi og mag.art.	383	38.6	376	34.1	525	37.8	530	41.0	559	38.2	695	41.1	758	41.4
Realfag	190	19.1	246	22.3	348	25.0	321	24.8	378	25.9	440	26.0	489	26.7
Psykologi	59	5.9	55	5.0	61	4.4	50	3.9	53	3.6	75	4.4	96	5.2
Jus	135	13.6	179	16.2	181	13.0	177	13.7	184	12.6	194	11.5	194	10.6
Sosialøkonomi	27	2.7	71	6.4	59	4.2	42	3.3	49	3.4	79	4.7	95	5.2
Aktuarfag	1	0.1	4	0.4	10	0.7	11	0.9	16	1.1	-	-	-	-
Teologi	18	1.8	28	2.5	23	1.7	31	2.4	30	2.1	52	3.1	27	1.5
Medisin	129	13.0	102	9.3	126	9.1	99	7.7	132	9.0	114	6.7	139	7.6
Farmasi	51	5.1	40	3.6	57	4.1	31	2.4	61	4.2	44	2.6	31	1.7
Mag. scient	-	-	1	0.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I alt	993	100	1102	100	1390	100	1292	100	1462	100	1693	100	1829	100

x) Bare immatrikulerte som har oppgitt at de skal studere. For årene 1959, 1960 og 1961 kommer faget odontologi i tillegg med henholdsvis 46, 62 og 69 immatrikulerte.

Av tabellen ovenfor går det fram at tallet på studenter som har oppgitt at de ønsker å studere ved Universitetet i Oslo var 1829 i 1961, eller 8.0% større enn året før.

I Bergen var tallet på immatrikulerte i 1961 som ønsket å studere 327 (274), fordelt slik på fag (tallene for 1960 i parentes): Filologi 166 (118), realfag 91 (103), jus 25 (19), sosialøkonomi 6 (2), teologi 9 (9), medisin 24 (19) og andre fag 6 (4).

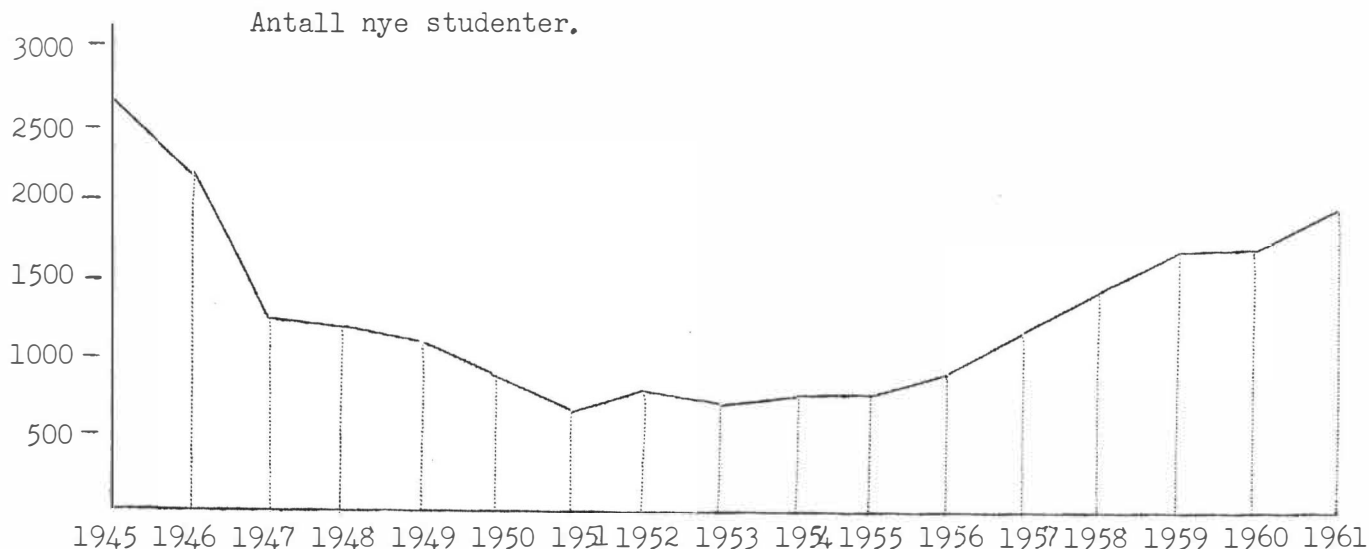
Opplysningene fra immatrikuleringen gir et usikkert mål for tilgangen, da mange faller fra eller skifter studium den nærmeste tiden etterpå. Et bedre generelt uttrykk for tilgangen enn tallet på immatrikulerte er tallet på personer som har bestått forberedende prøve i filosofi. Tabell 2 nedenfor viser tallet på kandidater med forberedende prøve i filosofi i Bergen og Oslo årene 1945-1961, fra og med 1947 også som prosentandel av artiumskullet. I figur I vises en grafisk framstilling av tilgangen.

Tabell 2. Uteksaminerte fra forberedende prøve i filosofi ved universitetene i Bergen og Oslo årene 1945-1961. Absolutt antall og i % av artiumskullet^{x)}

	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961
Bergen	-	265	131	136	123	115	85	76	74	65	97	109	148	142	236	284	291
Oslo	2529	1928	1094	1031	932	698	537	636	560	622	584	710	953	1176	1397	1357	1607
Tilsammen	2529	2193	1225	1167	1055	813	622	712	634	687	681	819	1101	1318	1633	1641	1898
I % av artiumskullet	-	-	24.0	22.0	20.4	17.2	15.0	19.1	17.8	19.5	18.7	20.5	25.1	28.1	33.4	32.4	33.5

x) Halvparten av årets og halvparten av fjorårets artiumskull

Figur I. Antall personer som har bestått forberedende prøve i filosofi ved universitetene i Bergen og Oslo 1945-1961.

Det siste året var tallet på kandidater fra forberedende prøve 15.7% større enn året før. Siden 1955 har tallet på studenter med prøve i filosofi økt langt raskere enn tallet på artianere. Økningen har vært relativt sterkest i Bergen.

I tabellene 3 og 4 har vi forsøkt å stille opp tall for tilgangen til enkelte studier som er mer pålitelige enn opplysningene fra immatrikuleringen. I fag hvor det foregår en systematisk registrering av de nye studentene ved begynnelsen av studiet, har vi nyttet opptakings- eller innmeldingstall som mål for tilgangen, i andre fag har vi brukt tall fra universitets-eksamener som avlegges tidlig i studiet. For teologer er nyttet forberedende prøve i hebraisk, for sosialøkonomer forberedende prøve i matematikk, for filologer eksamen i almen språkvitenskap og for jurister eksamen i sosialøkonomi^{x)}. Disse prøvene avlegges vanligvis i det andre eller tredje semester etter immatrikuleringen og gir derfor ikke helt aktuelle uttrykk for tilstrømningen til studiene. På grunn av de uensartede kriteriene blir ikke de årlige tilgangstallene for de ulike studiene helt sammenliknbare.

Tabell 3. Tilgang til enkelte studier ved Universitetet i Oslo (utenom magistergradsstudiene og aktuarstudiet) årene 1946-1961.

	A n t a l l n y e s t u d e n t e r d e e n k e l t e å r															
	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961
Filologi ¹⁾	543	219	197	122	142	118	108	119	130	148	225	259	268	417	484	512
Realfag ²⁾	218	106	103	125	123	124	126	129	164	138	158	239	383	447	373	409
Psykologi ³⁾	-	-	84	97	74	49	46	48	37	38	32	43	58	59	77	91
Jus ⁴⁾	-	-	-	154	247	146	110	122	91	138	78	111	160	167	153	190 ^{x)}
Sosialök. ⁵⁾	-	54	102	68	61	46	27	22	13	12	7	8	16	24	34	42
Teologi ⁶⁾	85	74	29	42	35	32	27	31	17	14	13	41	33	47	46	68
Farmasi	30	45	25	30	25	20	20	30	30	30	40	40	30	41	30	30
Medisin	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	130	130	130	130

1) Eksamen i allmenn språkvitenskap. 2) Tilgangstallene for årene 1946 - 1957 er antall studenter som har løst studiekort for å studere realfag. For tilgangen i 1958 og følgende år er benyttet antall studenter som har bestått Fo1-2-prøven i matematikk for realister. 3) Innmelding ved psykologisk institutt. 4) Eksamen i sosialøkonomi for jurister. 5) Forberedende prøve i matematikk for økonomer. 6) Forberedende prøve i hebraisk (inkluderer også tilgangen til Menighetsfakultetet).

x) Eksamen i sosialøkonomi for jurister ble holdt for siste gang våren 1961. Prøven ble da bestått av i alt 112 studenter. Til dette tallet ville det svare en tilgang for hele året 1961 på ca. 190 studenter om vi bygger på tilgangsforholdene slik de har vært de tre siste årene. Dette tall kan kanskje tas som et tilnærmet uttrykk for den effektive tilgangen til det juridiske studiet i 1961.

Tabell 4. Tilgang på nye studenter ved Universitetet i Bergen årene 1955-1961.

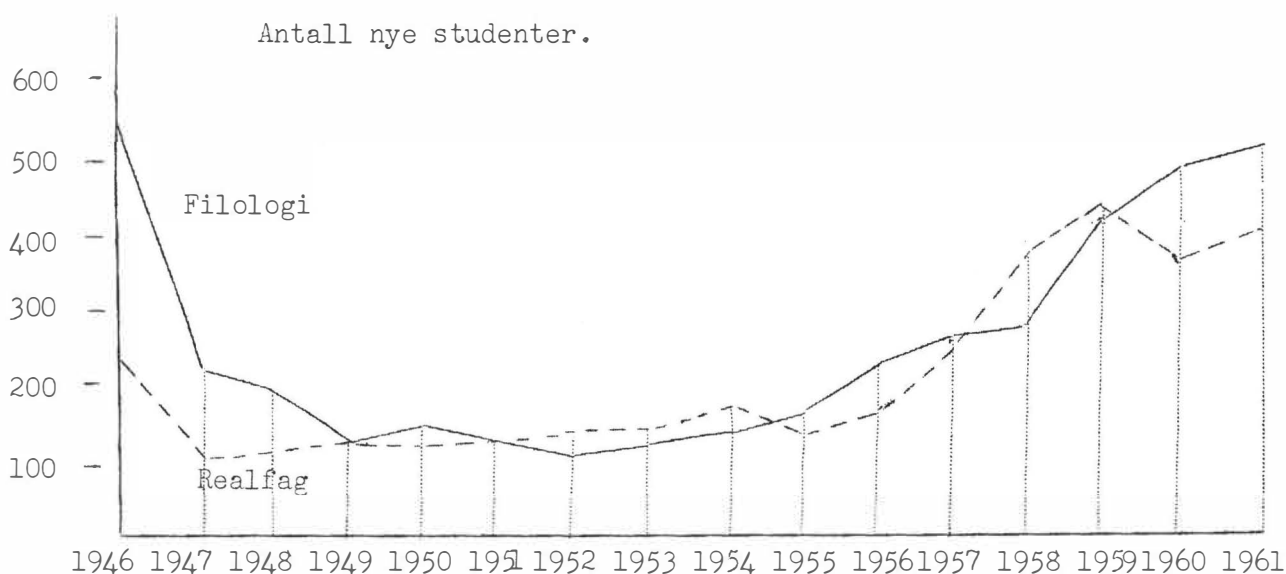
Fag	Antall nye studenter de enkelte år						
	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961
Filologi ¹⁾	25	42	36	44	58	83	80
Realfag ²⁾	45	70	58	71	107	122	116

1) Eksamen i allmenn språkvitenskap.

2) Löst studiekort for å studere realfag.

Diagrammet i figur II viser tilgangen til filologi- og realfagstudiet ved Universitetet i Oslo særskilt.

Figur II. Tilgang på nye studenter til filologi og realfag ved Universitetet i Oslo årene 1946-1961.

Rekrutteringen til de fleste åpne studier ved Universitetet i Oslo gikk sterkt tilbake de første årene etter krigen og lå usedvanlig lavt i årene 1950 - ca. 1955. Etter 1955 inntreer det en rask økning. Sterkest har økningen vært for filologi og realfag som har fått tilgangen 3-doblet eller mer siden 1955.

For psykologi og jus har utviklingen vært mer moderat, men også for disse fagene er det en markert stigning.

For sosialøkonomi har tilgangen økt de siste fire årene, og begynner nå å nærme seg nivået før 1952.

Tilgangen til det teologiske studiet har svinget en del, men har de 3 siste årene vært høyere enn i noe år siden 1947.

Til det medisinske studiet er det tatt opp 130 studenter de siste 4 årene. 40 av hvert kull skal fullføre studiet i Bergen.

Opptakingstallene til det farmasøytiske studiet har svinget noe. I 1960 og 1961 ble det tatt opp 30 studenter til dette studiet.

2. TILGANGEN PÅ STUDENTER VED HØGSKOLENE ÅRENE 1955 - 1961.

Tabell 5 viser tilgangen på studenter ved høyskolene årene 1955-1961. Fra 1955 til 1959 steg den årlige tilgangen fra 549 til 689 eller med 25.5%. Fra 1959 til 1961 økte tilgangen videre med 50.7% til 1038. Stigningen skyldes vesentlig økt tilgang ved Norges lærerhøgskole, Norges tekniske høgskole og Statens arkitektkurs, Oslo.

Tabell 5. Oversikt over faste studenter opptatt ved høyskolene og Statens arkitektkurs årene 1955-1961.

År	Norges handels-høyskole	Norges lærer-høyskole	Norges landbruks-høyskole	Norges veterinær-høyskole	Det odonto-logiske fakultet xx)	Norges tekniske høyskole	Statens arkitekt-kurs, Oslo	I alt
1955	53	-	76	25	52	322	21	549
1956	54	-	76	20	50	341	-	541
1957	55	-	92	20	53	356	21	597
1958	60	45 ^x)	79	20	52	379	-	635
1959	59	61 ^x)	92	20	50	386	21	689
1960	61	285 ^x)	90	20	50	434	-	940
1961	58	290 ^x)	103	25	50	471	41	1.038

x) Grunnfags- og mellomfagsstuderende. En del av disse tar ikke sikte på å fullføre cand. mag.-eksamen. xx) Tidligere Norges tannlegehøyskole.

3. TILGANGEN TIL STUDIER I UTLANDET.

Tabell 6 viser utviklingen de siste årene.

Tabell 6. Tilgangen på norske studenter ved utenlandske læresteder årene 1958, 1959, 1960 og 1961 i alt og fordelt etter fagstudium.^{x)}

Undervisningsår	Ingeniør- og arkitektfag	Medisin	Odontologi	Handelsfag	Sum
1958/59	330	170	100	90	690
1959/60	239	167	97	90	593
1960/61	247	116	67	75	505
1961/62	248	143	85	88	564

x) Opplysningene om studenter i utlandet er gitt av Statens lånekasse for stud. ungd.

Det må tilføyes at tallene for 1961 er foreløpige anslag og at det er sannsynlig at de endelige oppgavene vil vise noe større tall for tilgang til utenlandsstudiene. Det var flere som begynte i utlandet høsten 1961 enn året før, men færre enn i 1958 og 1959. Tilgangen til utlandet økte det siste året til tross for stigende vansker med å komme inn i enkelte land. Medisin- og odontologistuderende kommer nesten ikke inn ved læresteder i Storbritannia lenger. I Tyskland er det særlig vanskeligheter for dem som vil studere ingeniørfag.

4. SAMLET TILGANG PÅ NYE STUDENTER ÅRENE 1959 - 1961 VED NORSKE OG UTENLANDSKE LÆRESTEDER.

Tabell 7 viser samlet tilgang på nye studenter i 1959, 1960 og 1961 ved norske og utenlandske læresteder. Tabellen viser også hvor stor prosentandel de nye studentene utgjør av artiumskullet (halvparten av årets og halvparten av foregående års artiumskull).

Tabell 7. Nye studenter i 1959, 1960 og 1961 ved norske og utenlandske læresteder. - Absolutt antall og i prosent av artiumskullet.xx)

		N y e s t u d e n t e r			
		Ved universitetene i Oslo og Bergen og Menighetsfak.	Ved norske høyskoler	Ved læresteder i utlandet	Nye studenter i alt
1959	Antall	1674 ^{x)}	689	593	2956
	I % av artiumskullet xx)	34.2	14.1	12.1	60.4
1960	Antall	1671 ^{x)}	940	505	3116
	I % av artiumskullet xx)	33.0	18.6	10.0	61.6
1961	Antall	1928 ^{x)}	1038	564	3530
	I % av artiumskullet xx)	34.0	18.3	10.0	62.3

x) Antall som har tatt forberedende prøve i filosofi + antall tatt opp ved farmasøytisk institutt (receptarstudiet ikke medregnet).

xx) Halvparten av årets og halvparten av foregående års artiumskull.

Ifølge anslaget i tabell 7 utgjorde tilgangen på nye studenter de tre siste årene 60-62% av artiumskullet. I prosent av tallet på artianere + kandidater fra økonomisk gymnas ble studenttilgangen årene 1959-61 55-56%. Vi har nå en langt høyere studietilbøyelighet enn i begynnelsen av 1950-årene da studenttilgangen antakelig lå på 35-40% av artiumskullet.

Til sammenlikning kan nevnes at Sverige har hatt en studenttilgang på ca. 85 - ca. 90% av tallet på uteksaminerte fra de almindennende gymnaslinjer de senere årene. Om vi trekker inn teknisk og økonomisk gymnas, som også gir studiekompetanse, blir prosenttallet for Sverige ca. 70 - ca. 75 for de siste årene. (De svenske tilgangstallene inkluderer forholdsvis mange personer uten svensk studenteksamen - disse utgjorde vel 10% av hele tilgangen til universitet og høyskoler).

Vi må regne med en uvanlig rask økning i tilgangen på studenter i Norge de nærmeste 5 årene, som følge av en forventet økning i artiumskullene. Denne økte tilstrømning av nye studenter vil gjøre seg sterkt gjeldende høsten 1962, da artianertallet ventes å stige med ca. 1500 fra 1961 til 1962, fra 6156 til ca. 7600 (ifølge NAVF's melding nr. 5 1961).

5. SAMLET ANTALL STUDENTER VED NORSKE OG UTENLANDSKE LÆRESTEDER I 1961.

Stigningen i tilgangen på nye studenter har allerede slått ut i sterk økning i det totale antall studenter ved universitetene, noe som går fram av tabell 8 nedenfor. De 5 siste årene har tallet økt fra 3732 til 7456, eller med ca. 100% (tannlegestudentene er ikke medregnet). Økningen i tallene kan for en del skyldes bedre registrering (som følge av kravene til den nye studentstatistikken).

Tabell 8. Samlet studenttall ved universitetene i Bergen og Oslo året 1938 og årene 1946-1961.

	S a m l e t s t u d e n t a n t a l l d e e n k e l t e å r																
	1938	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961
Univ. i Bergen	(107)	284	234	417	394	391	352	403	451	415	472	545	617	740	951	1063	1242
Univ. i Oslo	4229	6209	6005	4946	4898	4682	3694	3463	3358	3319	3177	3187	3515	4373	5161	5600	6438
Sammenlagt	4336	6493	6239	5363	5292	5073	4046	3866	3809	3734	3649	3732	4132	5113	6112	6663	7680

For høgskolene var studenttallet høsten 1961 følgende:

Norges Handelshøyskole	189
Norges lærerhøgskole	521
Norges landbrukshøgskole	281
Norges veterinærhøgskole	156
Norges tekniske høgskole	<u>1.947</u>
Antall studenter ved høgskolene i alt ...	<u>3.094</u>

Ved Statens arkitektkurs var studenttallet 71, og ved Menighetsfakultetet 250.

Tabell 9 viser samlet antall norske studenter årene 1956-1961 fordelt på norske og utenlandske læresteder. Tallene er sammenliknet med studenttallene i Danmark, Finland og Sverige.

Tabell 9. Samlet antall studenter i Norge og andre nordiske land årene 1956-1961.^{x)}

Å r	Studenter i Norge	Norske studenter i utlandet	Norske studenter i alt	S t u d e n t e r i		
				Danmark	Finland	Sverige
1956/57	5.990	2.430	8.420	11.390	15.824	23.736
1957/58	6.686	2.788	9.474	-	16.866	26.040
1958/59	7.817	3.052	10.869	12.648	18.458	28.343
1959/60	8.826	2.833	11.659	14.040	20.280	31.745
1960/61	9.646	2.815	12.461	-	-	-
1961/62	11.095	2.752	13.847	-	-	-

x) Studenttallene for Norge årene 1956-1960 er hentet fra Kirke- og undervisningsdepartementets budsjettproposisjon nr. 1 1960-1961, tallene for 1960 og 1961 er innsamlet ved NAVF's utredningsavdeling. Opplysningene om norske studenter i utlandet er gitt av Statens lånekasse for studerende ungdom. Det må tilføyes at tallet for 1961 er et foreløpig anslag og at det er sannsynlig at det endelige tallet blir noe større. Forøvrig er tallene hentet fra Statistisk årbok for Norge - for Sverige delvis fra "1955 års universitetsutredning" bind VI. Studenttallene gjelder akademiske studier i vanlig mening. Høyere gymnastikkundervisning er trukket fra i oppgavene.

O s l o, juli 1962.

NAVF's utredningsavdeling/Sigmund Vangsnes